USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci žalobce **Mgr. E. K.,** proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem U Obecního domu 3, 112 20 Praha 1, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 26. 3. 2002, č. j. VS – 43/RK/3 – 2002,

takto:

I. Žaloba **se odmítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 26. 3. 2002, č. j. VS – 43/RK/3 – 2002, zamítl ministr vnitra rozklad proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2001, č. j. VS – 5364/53/2 – 99, kterým nebylo vyhověno žádosti žalobce o udělení státního občanství České republiky podle § 7 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky (dále zákon o státním občanství).

Proti tomuto rozhodnutí ministra vnitra podal žalobce žalobu, kterou se domáhá jeho zrušení. V žalobě uvádí, že rozhodnutí o udělení státního občanství musí předcházet rozhodnutí o prominutí trvalého pětiletého pobytu. Jelikož toto rozhodnutí nebylo zrušeno, a napadené rozhodnutí přesto konstatuje, že nesplnil podmínku pětiletého trvalého pobytu, jedná se o rozhodnutí zmatečné. V doplnění žaloby dále uvádí, že skutečnost, že žalovaný v rámci řízení o udělení státního občanství samostatně nerozhodl o prominutí podmínky trvalého pětiletého pobytu, způsobuje právní nejistotu, čímž byly porušeny zákony a mezinárodní právní akty. Dále navrhuje, aby Nejvyšší správní soud provedl zjištění, zda takovéto samostatné rozhodnutí existuje.

Dále v žalobě uvádí, že ministr vnitra i žalovaný nesprávně posoudili splnění podmínky uvedené v § 7 odst. 1 písm. b) zákona o státním občanství, a to podmínku prokázání, že pozbude státní občanství Slovenské republiky. Poukazuje na to, že projev vůle vedoucí k nabytí státního občanství České republiky a zákonem stanovený postup pozbytí státního občanství Slovenské republiky je dostatečným prokázáním toho, že udělením státního občanství České republiky pozbude státní občanství Slovenské republiky. V doplnění žaloby uvádí, že uvedenou skutečnost není nutné dokazovat, protože právní úprava Slovenské republiky obsahuje normu, která pozbytí na základě vůle občana jednoznačně umožňuje.

Na závěr žaloby konstatuje, že postup, kterým žalovaný podmiňuje udělení státního občanství, je v rozporu s prameny mezinárodního práva, neboť žadatel se tak ocitne na několik hodin, dní či měsíců v postavení osoby bez státní příslušnosti.

V daném případě jde o věc, která na Nejvyšší správní soud přešla podle § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož Nejvyšší správní soud dokončí řízení ve věcech, v nichž nebylo rozhodnuto a v nichž byla přede dnem účinnosti s. ř. s. dána věcná příslušnost vrchních soudů. V předmětné věci bylo zahájeno řízení doručením žaloby Městskému soudu v Brně dne 24. 7. 2002. Jelikož dosud nebylo ve věci rozhodnuto a jedná se o žalobu proti rozhodnutí ústředního orgánu státní správy, k jejímuž projednání a rozhodnutí byly podle § 246 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2002, příslušné vrchní soudy, je k řízení o věci příslušný Nejvyšší správní soud, který věc podle § 130 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. s. ř. s. dokončí v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního tohoto zákona (tedy podle ustanovení o řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu).

Žalovaný ve vyjádření k žalobě ze dne 15. 1. 2003 uvádí, že na udělení státního občanství České republiky není právního nároku. Dále konstatuje, že o prominutí splnění podmínky pětiletého trvalého pobytu se nevydává samostatné rozhodnutí, nýbrž se prominutí této podmínky promítá až do konečného rozhodnutí o udělení státního občanství. S tím podle něj souvisí i to, že splnění všech podmínek pro udělení státního občanství je třeba posuzovat právě v době vydání konečného rozhodnutí ve věci. Proto by rozhodnutí o prominutí splnění některé ze zákonem stanovených podmínek za situace, kdy nemusí být nakonec žádosti o udělení státního občanství vyhověno, nemělo žádný smysl. Žalovaný dále upozorňuje, že tvrzení žalobce, že projev vůle (jeho žádost) vedoucí k nabytí státního občanství České republiky a zákonem Slovenské republiky upravený postup pozbytí slovenského státního občanství je dostatečným prokázáním toho, že udělením státního občanství České republiky pozbyde státní občanství Slovenské republiky, je zcela nesprávné. Státní občanství Slovenské republiky lze podle zákona č. 40/1993 Z. z., o státním občanství Slovenské republiky, pozbýt jen propuštěním ze státního svazku na vlastní žádost, přičemž k pozbytí slovenského občanství dochází dnem převzetí listiny o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky. Z důvodu zabránění vzniku dvojího státního občanství pak na základě vzájemné dohody mezi ČR a SR dochází k předání listiny o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky a listiny o udělení státního občanství České republiky. Na závěr shrnuje, že nedošlo ani k porušení žádných právních předpisů ani mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána. Žalobce navrhuje, aby Nejvyšší správní soud podanou žalobu odmítl.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobce zažádal dne 21. 4. 1999 o udělení státního občanství České republiky. Současně zažádal o prominutí podmínky pětiletého trvalého pobytu na území ČR, jelikož uzavřel sňatek s českou státní občankou. V červnu 1999 se jim narodilo dítě, které je českým státním občanem. V České republice již po uvedenou dobu pobývá, avšak jako studentu mu nebyl povolen trvalý pobyt, nýbrž dlouhodobý pobyt.

Jelikož žalobce ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) zákona o státním občanství neprokázal, že nabytím státního občanství ČR pozbude dosavadní státní občanství nebo že již pozbyl dosavadní státní občanství, přerušil žalovaný rozhodnutím ze dne 6. 9. 1999 správní řízení na dobu jednoho roku a vyzval žalobce, aby si v této lhůtě obstaral doklad o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky. Dále v tomto rozhodnutí uvádí, že po předložení tohoto dokladu bude žádosti vyhověno, nenastanou-li skutečnosti, které by kladnému vyřízení

bránily; v rozhodnutí je dále uvedeno, že slouží jako příslib udělení státního občanství České republiky.

Žalobce ve výše uvedené lhůtě však požadovaný doklad o propuštění ze státního svazku Slovenské republiky nedoložil. Proto žalovaný jeho žádost o udělení státního občanství rozhodnutím ze dne 8. 11. 2001, č. j. VS – 5364/53/2 – 99, zamítl.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce rozklad (který nesprávně označuje jako odvolání), ve kterém uvádí obdobné námitky, které později uplatnil v žalobě, jak shora uvedeno.

Ministr vnitra zamítl rozklad žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 26. 3. 2002, č. j. VS – 43/RK/3 – 2002. V odůvodnění uvádí, že žalobci byla před vydáním rozhodnutí dána možnost podle § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), aby se vyjádřil k jeho podkladu i ke zjištění a případně navrhl jeho doplnění; této možnosti žalobce nevyužil. Uvedl, že žalobce nesplnil podmínku pětiletého trvalého pobytu uvedenou v § 7 odst. 1 písm. a) zákona o státním občanství. Dále konstatuje, že nedoložil a ani se nevyjádřil, proč ve stanovené lhůtě v rozhodnutí o přerušení řízení nepředložil doklad o pozbytí dosavadního státního občanství; nesplňuje tedy ani podmínku uvedenou v § 7 odst. 1 písm. b) zákona o státním občanství. Z uvedených důvodů tedy žalobce nesplňuje podmínky pro udělení státního občanství České republiky.

Nejvyšší správní soud po posouzení věci a příslušné právní úpravy dospěl k závěru, že žaloba proti rozhodnutí žalovaného je nepřípustná podle § 68 písm. e) s. ř. s., protože je ze soudního přezkoumání vyloučena, a to z následujících důvodů.

V daném případě rozhodoval správní orgán o udělení státního občanství. Podle ustálené judikatury správních soudů (srov. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 6 A 77/99 - 8 publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí ve věcech správních pod č. 839/2001) je však udělení státního občanství podle § 7 zákona o státním občanství na žádost občana cizího státu výrazem neomezené státní suverenity. Děje se tak ve sféře absolutního volného uvážení, zda cizímu státnímu příslušníku bude občanství uděleno nebo ne. Tento princip je naprosto neměnný a nezpochybnitelný; zákonodárce však z praktických důvodů některé případy vyjímá z individuálního rozhodování a stanoví zákonem, že určité skupiny cizích státních příslušníků nabývají státní občanství za splnění zákonem stanovených podmínek (typicky uzavření manželství, případy spojení nebo rozdělení států, anexe cizího území atd.). O žádný takový případ tu nešlo a žaloba to ani netvrdí. Šlo o individuální žádost státního příslušníka o udělení státního občanství České republiky.

Konstrukce právního nároku na udělení státního občanství v takových případech by princip svrchovanosti státu popírala a už pojmově není možná. Ojedinělé a výjimečné legislativní akty minulé doby (např. tzv. „lex Dérer“, tj. ústavní zákon č. 152/1926 Sb., z. a n. pro některé státní občany bývalého Uherského království) jednak tento nárok konstituují jako takový, jednak – v důsledku nepřesného legislativního vyjádření – jde fakticky o opční prohlášení, nikoli o udělení, protože státního občanství se tu nabývalo v závislosti na tom, zda se uchazeč pro československé státní občanství prohlásil, tedy na vůli žadatele, nikoli na individuálním volném uvážení státního orgánu.

To, že při udělení státního občanství individuálním aktem nejde o věc právního nároku, se ostatně bez pochybností uznávalo i v minulosti, ba připouštělo se, že rozhodnutí

o zamítnutí takové žádosti nemusí být proto vůbec ani odůvodňováno (srov. např. Boh. A. 1714, 1822, 2038, 2047, 2251, 2252, 2303, 2431, 4538 a řada dalších).

Žadatel o státní občanství tedy nemá veřejné subjektivní právo (právní nárok) na jeho udělení. Proto i rozhodnutí (úkon správního orgánu), kterým se zamítá jeho žádost o státní občanství, tedy žádným způsobem nezakládá, nemění, neruší ani závazně neurčuje existující práva žadatele o státní občanství. Takové rozhodnutí je pak vyloučeno z přezkoumání soudem. I v této věci se tedy nejedná o rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., neboť se nedotýká právní sféry žalobce. Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo, než žalobu jako nepřípustnou podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 70 písm. a), § 65 a § 2 s. ř. s. odmítnout.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 3 s. ř. s., podle kterého nemá při odmítnutí žaloby žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2004

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu